

DODENRIT

Heeft u alles al gedaan? Overal geweest? Dan bent u rijp voor het hipste van het hipste: een Reis naar het Dodenrijk. Dit deed niemand u nog voor... Eindelijk weer een echt spannend verhaal voor bij het kopieerapparaat.

De graftour is een reis op maat. De route wordt bepaald aan de hand van vragen die u van tevoren voorlegt aan de reisleader van graftouperator "The Holy Ghost". De redactie van het VakantieDoeBoek wees mij aan om het concept uit te testen, en uit de losse pols stuurde ik deze vragenlijst op:

DODENRIT

- 1_ Waarom wil ik eigenlijk op reis?
- 2_ Hoe kom ik de reistijd door?
- 3_ Wat als ik de trein mis?
- 4_ Greenseats of groen tanken?
- 5_ Hoe overwin ik mijn vliegangst?
- 6_ Probeert u me geen oor aan te naaien?
- 7_ Hoe kom ik nou eindelijk eens vooruit in het leven?
- 8_ Ik wil meer vakantie!
- 9_ Het draait toch wel om mijn geluk?

Het duurde een eeuwigheid voor ik antwoord kreeg en ik had de redactie al gemaaild dat die hele graftouperator waarschijnlijk fake was, toen er op een dag een rouw-envelop in mijn brievenbus lag. In de envelop stak een kort briefje: "Uw reis kan beginnen. Zorg dat u morgenavond om 23:59 uur klaar staat op begraafplaats Zorgvlied te Amsterdam, graf C-1-158. Onze begrafeniskoets wacht u daar op. Neem kleding mee voor negen dagen. De dresscode is zwart."

Reis naar het Dodenrijk
Vrijdagavond, vijf minuten voor middernacht. Ik stond voor het hek bij Zorgvlied. Het was dicht en ik zag niemand om open te doen. Toch een grap? Het was pikdonker, de lantaarns deden het niet. Ik bleef even besluiteloos staan, tot ik wat gesnuif meende te horen. Dit was eigenlijk een beetje eng. Als het geen nepperij was, dan maakten ze er wel een goede show van. Maar een beetje journalist laat zich niet zo gauw uit het veld slaan, hield ik mezelf voor. Ik gooide mijn weekendtas over het hek en klom er daarna zelf overheen. Ik wist waar ik moest zijn: de dag ervoor was ik vast gaan kijken waar graf C-1-158 lag. Eerst een stukje naar links langs het hek, dan een bocht naar rechts. De brede laan volgen tot aan het bordje met nummer 14. Daar naar links en dan nog een keer naar links, de 'Boschtuyn' in. Het graf was te herkennen aan de moderne, spiegelende grafsteen met daarop een wiskundige formule.

Het was zo donker, dat ik de koets pas zag staan toen ik er al bijna tegenaan liep. Echt zo'n ouderwetse zwartglimmende koets met lantaarntjes aan weerszijden. Er stonden twee paarden voor. Ongelooflijk hoe stil ze daar stonden. De donkere gestalte naast de koets zag ik pas toen het lantaarntje aan de rechterkant van de koets oplichtte. Een vlammetje danste vrolijk in zijn glazen behuizing en maakte de omgeving nog donkerder. De gestalte draaide zich mijn richting op en schuifelde langs de paarden naar me toe. "Aha! Daar bent u!", zei hij opgewekt. "Nou, ik heb wat leuks voor u verzonnen hoor." Hij klapte zijn zippo-aansteker dicht en stak me joviaal een hand toe. "Koetsier, ben ik; Hans Koetsier. Ik ben uw reisleader".

Hans stak ook het linkerlantaarntje aan, pakte de weekendtas uit mijn handen en dirigeerde me de koets in. Hij gaf me net zo'n envelop als ik in de brievenbus had gekregen. "Ik heb uw vragen een beetje door elkaar gehusseld", zei hij. "anders lukte het niet met de route." Hij klapte het deurtje dicht en liep naar de bok. Ik keek om me heen. De banken in de koets waren zacht en comfortabel en Hans had ook hier kaarsjes aangestoken. Op de bank tegenover me lag een slaapzak en een kussen. Ik bekeek de envelop en haalde er een stapeltje briefjes uit. Bovenop lag vraag 1: 'Het draait toch wel om mijn geluk?' Ik hoorde de treeplank piepen, Hans mompelde wat en de koets kwam in beweging. De paardenhoeven maakten bijna geen geluid. "Gaaf u maar vredig slapen!", riep Hans vanaf de bok. "Morgenochtend krijgt u uw eerste antwoord!"

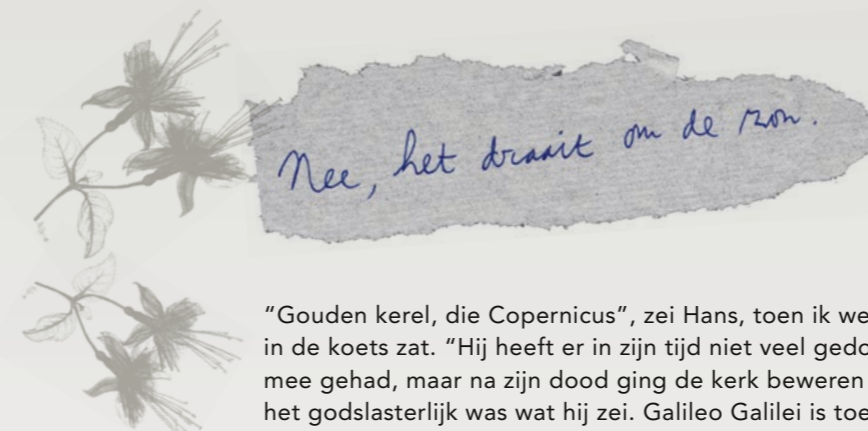
De antwoorden

De koets wiegde als een bootje in het water en ik sliep inderdaad heel vredig. Toen ik de volgende morgen wakker werd schemerde het nog en we stonden stil. Voor het raampje verscheen het grijnzende gezicht van Hans. "Goedemorgen!" riep hij vrolijk. "En welkom in Frombork, Polen. We staan hier voor de kathedraal.

Gaat u maar een kijkje nemen binnen. U wordt verwacht." Ik stapte uit en liep stijfjes op de kathedraal af. De grote deur zwaaide open en een man met een grote rechte neus en een vrij smal gezicht knikte me minzaam toe. "Aangenaam", zei hij toen ik naar hem toe was gelopen, "Ik ben Niklas Koppernigk. U kent me waarschijnlijk onder mijn Latijnse naam, Copernicus." Hij ging me voor naar een plek achterin de kerk. "Hier ergens lig ik", zei hij. "Na al die jaren is er geen zerk meer, maar die heb ik ook niet nodig. Ga zitten".

1- Het draait toch wel om mijn geluk?

Ik ging in een van de kerkbankjes zitten en Copernicus begon te vertellen: "Ik ben geboren in Torun op 19 februari 1473 en stierf in Frombork op 24 mei 1543. Ik was kanunnik, maar ook wiskundige, arts, jurist en sterrenkundige. In mijn tijd kon dat nog allemaal tegelijk. En dan deed ik ook nog aan mantelzorg: toen mijn oom ziek was, heb ik hem verpleegd tot zijn dood. Ik ben bekend geworden door mijn heliocentrische theorie van het zonnestelsel. Dat is dat de zon het centrum van het heelal is, en niet de aarde. Mijn gedachten zorgden voor een heel nieuw wereldbeeld. Door veel nauwkeurige metingen te verrichten, ontdekte ik verder dat de bewegingen die de zon, de sterren en de planeten lijken te maken, worden veroorzaakt door de beweging van de aarde zelf: de aarde draait dagelijks om haar eigen as." Na deze monoloog gebaarde hij dat ik moest opstaan en leidde me weer naar de deur. "Vaarwel, ik hoop dat u er iets aan heeft. En succes met het vervolg van uw reis." Ik was met stomheid geslagen. Was dit een antwoord op mijn vraag? Hij draaide zich om en wilde al weglopen, toen hij uitriep: "O, wacht!". Uit zijn mantel haalde hij een briefje tevoorschijn. "Het antwoord", knipoogde hij. "Bijna vergeten".

"Gouden kerel, die Copernicus", zei Hans, toen ik weer in de koets zat. "Hij heeft er in zijn tijd niet veel gedonder mee gehad, maar na zijn dood ging de kerk beweren dat het godslasterlijk was wat hij zei. Galileo Galilei is toen nog in de ban gedaan, omdat ie Copernicus verdedigde. Kom, we nemen een hotelletje aan het water. Je hebt de hele dag verder vrij. Kun je het antwoord op je vraag nog eens rustig overdenken."

Ik bracht de rest van die dag door op het strand, bakkend in de zon waar ik, zo besefte ik nu ten volle, omheen draaide in plaats van andersom. Ik was een minuscuul onderdeel van die duizelingwekkende kermis van planeten die om de zon heen draaien, met als enige veiligheidsgordel de zwaartekracht. Dromerig woelde ik met mijn handen in het zand om het strand vast te grijpen, bang dat ik er anders af zou vallen. Het zand was fijn warm. Ik voelde me perfect gelukkig.

De volgende ochtend kroop ik in alle vroegte weer in de koets. Hans zong liedjes op de bok, en ik pakte de envelop met de vragen weer.

2- Waarom wil ik eigenlijk op reis?

Aan het begin van de middag minderde de koets vaart en kwam in een klein dorpje tot stilstand, alweer voor een kerk. "Röcken", zei Hans, terwijl hij het portier voor me open hield. "Een dorpje van ongeveer 170 inwoners even ten zuidwesten van Leipzig, aan de Bundesstrasse nr. 87. Loop het kerkhof maar op, dan kom je je gastheer vanzelf tegen." Ik deed wat hij zei en zag een man met een enorme snor die tussen de graven liep te ijsberen,

pal voor drie zerken die netjes op een rijtje stonden. Toen ik dichterbij kwam, stopte hij abrupt en keek me aan met ogen die dwars door me heen leken te boren. "U bent van het VakantieDoeBoek", constateerde hij. Ik knikte. "En u laat zich op sleeptouw nemen door die paljas van een Koetsier." Hij kneep zijn ogen samen tot spleetjes. "U heeft een slavenmoraal, mevrouw!" Niet echt een gezellig type, deze man.

"Ik ben Friedrich Nietzsche. Geboren op 15 oktober 1844 in Röcken en daar ook gestorven op 25 augustus 1900. Men noemt mij wel 'de filosoof met de hamer', omdat ik nogal wilde ideeën had. Vanaf het moment dat ik een aanstelling kreeg als docent aan de universiteit van Bazel, gaf ik mijn Pruisische nationaliteit op en werd stateloos man. Een nationaliteit schept maar verplichtingen, en alles wat een mens in dienst van de staat doet, druist in tegen zijn natuur. Maar goed, ik dwaal af. Over het fenomeen 'reizen' schreef ik in mijn boek *Menschliches, Allzumenschliches*. Kort samengevat staat daarin dat reizen nodig is om de geschiedenis te begrijpen en, nog belangrijker, om tot (zelf)inzicht te komen. Al reizend leer je steeds beter te kijken en al kijkend leer je steeds meer over je zelf. Reis niet te snel, want dat levert een half of een vals beeld op. Wie zich oefent in een oplettende manier van reizen, maakt kans om een echt Vrije Geest te worden. Van Vrije Geest is het nog maar een klein stapje naar Übermensch, en de Übermensch, dat moge duidelijk zijn, die heeft de toekomst. Reizen is ook nuttig om een beter perspectief te krijgen op je dagelijkse beslommingen en je directe omgeving. Van datgene dat je wilt kunnen begrijpen en bevatten, moet je afscheid nemen. Tijdelijk, in elk geval. *Pas wanneer je de stad verlaten hebt, zie je hoe hoog haar torens zich boven de huizen verheffen.*" Hij zweeg. In de verte ruiste de snelweg. Een kraai vloog op. Met een bruusk gebaar haalde hij een briefje tevoorschijn en duwde dat in mijn hand. "Hier, uw antwoord. Laat me nu maar weer alleen."

Om een vrije geest te krijgen

“Ja, die arme Friedrich”, zei Hans toen ik terugkwam bij de koets. “Knettergek geworden. Syfilis, waarschijnlijk. Zijn zus heeft hem aan het eind van zijn leven verpleegd en ze heeft geholpen om zijn boeken gepubliceerd en verkocht te krijgen.”

Op dag 3 regende het pijpenstelen. Mismoedig staarde ik uit het raam van de koets. Ook Hans leek niet in een goed humeur te zijn. Ik hoorde hem zachtjes schelden op de regen, de weg en de paarden. Misschien schold hij zelfs op mij. De vraag voor vandaag was erg toepasselijk:

³ Hoe kom ik de reistijd door?

Wat doe je in de tijd dat je op weg bent naar je bestemming en gevangen zit in je vliegtuigstoel, de achterbank van de auto, of... een begrafenisstoel? Pak je een tijdschrift met plaatjes van gefotoshopte vrouwen, bijt je je vast in een lastige puzzel, of val je in een wezenloze halfslaap, starend naar wolken, nummerborden of de kont van het paard? Het is niet makkelijk om iets zinvol te doen terwijl je onderweg bent. De koets reed in zuidwestelijke richting. Toen we stilhielden, bleken we in Zwitserland te zijn, in Bazel. De koets stond pal voor de grote kathedraal. Ik haastte me door de regen naar de deur. “Kom binnen, kom binnen,” zei een man in een comfortabele wijde mantel en met een zwarte baret op zijn hoofd, “laat me uw jas aannemen.” Hij hing mijn jas te drogen aan een standbeeld. “Ik ben een landgenoot van u: Desiderius Erasmus. Eigenlijk heet ik Gerrit, maar ik heb liever niet dat men me zo noemt. Ik werd op 28 oktober

1466 geboren in Rotterdam of in Gouda, daar zijn ze nooit achter gekomen. Ik was in elk geval een onwettig kind: mijn vader was priester en mijn moeder zijn huishoudster. Ze hebben me naar goede scholen gestuurd gelukkig, en later heb ik veel gereisd: naar Parijs, Italië, Engeland... Hier in Bazel heb ik lange tijd gewerkt en ik stierf hier ook, op 12 juli 1536. Ik ben Nederlands bekendste filosoof. Wat betreft uw vraag: tijdens een reis kun je geen serieus werk doen, dat is nu eenmaal zo. Je zit niet lekker, je wordt afgeleid, je maakt je zorgen... Ik deed er al niet eens mijn best meer voor. In 1509 bijvoorbeeld trok ik te paard vanuit Italië over de Alpen, op weg naar Engeland. Om de tijd te doden wijdde ik me slechts aan wat dwaze gedachten. Ik, de grote Erasmus, de wetenschapper! Schaam je dus nergens voor. Maar je zult het niet geloven: toen ik bij aankomst mijn dwaze gedachten in een paar dagen op papier zette, bleek ik een klassieker geschreven te hebben: *Lof der Zotheid*, een satire op kerkelijke en maatschappelijke misstanden. Ik deed er heel bescheiden over, maar het boek werd verslonden door het publiek, tot het in 1559 werd verboden door de paus.” Hij knipoogde. “Ik heb er wel goed aan verdiend, aan dat boek. Dat was maar goed ook, want ik had geld nodig.” Hij grabbelde in de zakken van zijn grote zwarte mantel. “Hierzo, uw antwoord. Om eerlijk te zijn kan dit antwoord op bijna elke vraag gegeven worden, maar de meeste mensen zijn er niet zo goed in.”

Doe eens geh. gebruik je hersens

Op dag 4 was het weer iets opgeklaard, en ik deed mijn best om Erasmus' advies meteen in praktijk te brengen. Ik dacht na over de volgende vraag:

⁴ Hoe kom ik eindelijk eens vooruit in het leven?

Zeg nou zelf: aan talent alleen kan het niet liggen. De grootste sukkel rennen immers op tv rond of schrijven boeken. Maar hoe krijgen ze dat dan voor elkaar?

Het was een lange tocht. De laatste uren genoten we van de lieflijke oevers van de Loire. We passeerden Orleans en Blois, tot we uiteindelijk stilhielden in het schilderachtige Amboise, pal voor de oprijlaan van een indrukwekkend kasteel. “Dit was vroeger het optrekje van de Franse koning Francis I, een grote kunstliefhebber”, zei Hans. “Een van de kunstenaars die hij onderhield, ligt in de kapel direct achter het kasteel, de Chapelle Saint Hubert. Wereldberoemd geworden, die gast. Ga van hem het kunstje maar afkijken.”

Ik klopte aan bij de deur van de kapel. “Ah, daar bent u!”, zei de man die de deur voor me open deed. “U bent mooi op tijd. Ik rust hier sinds mei 1519. Aangenaam, Leonardo da Vinci”, en hij ging mij energiek voor naar zijn tombe. Hij gaf een klap op het marmer. “Hoe kwam ik zo beroemd, vraagt u zich af. Kijk, ik had talent, dat is gewoon waar. Maar ik wist me ook goed te presenteren. In mijn sollicitatiebrief aan de hertog van Milaan heb ik ongelooflijk lopen opscheppen. Ik schreef dat ik bruggen kon maken die licht, sterk en draagbaar waren, en bruggen die tegen vuur konden. Ik kon water uit de grachten halen, pontons en ladders bouwen. Ik kon elk fort kapot krijgen, zei ik, als de funderingen maar niet in steen stonden. Ik kon een kanon maken dat makkelijk te transporteren was. Ik kon tunnels bouwen, rechte of met bochten, ook onder een gracht of een rivier door. Ik kon tanks bouwen om door de dichtste rangen van de vijand heen te breken en zo een weg vrij te maken voor de infanterie. Ik kon mortieren maken, lichte artillerie, katapulten... Kortom:

ik kon voor een oneindige verscheidenheid aan aanvals- en verdedigingsmiddelen zorgen. In vredetijd kon ik bovendien gebouwen construeren en water van de ene plek naar de andere leiden. En als de hertog daar schik in had, kon ik heel aardige sculpturen in brons, marmer of klei maken. Schilderen deed ik ook. Aan het einde van mijn brief bood ik aan om bewijzen dat ik geen loze praatjes verkocht; alles wat ik had geschreven was waar. Hoogachtend, etcetera etcetera... Je begrijpt: ik kreeg de baan en bleef zestien jaar voor de hertog werken. Dat wil zeggen: tot het moment dat de hertog gevangen werd genomen door de Fransen.” Hij stak me zijn briefje toe. “Dus dit is het antwoord.”

geleken niet zo bescheiden doen

Hans keek me schuin aan toen ik weer naast hem op de bok plofte. “Niet tevreden?”, vroeg hij toen ik stuurs voor me uit bleef kijken. “Hmpf”. “Goed”, zei Hans, “het is een beetje een kwestie van karakter. Toch geloof ik dat iedereen kan leren bluffen. Je moet gewoon even snappen dat het niets uitmaakt, wat je doet. De mensen pikken het. Ze zullen je zelfs dankbaar zijn, ook al val je gruwelijk door de mand.”

⁵ Hoe overwin ik mijn vlieg angst?

Op dag 5 waren we allebei wat zwijgzaam. Na een paar uur deed Hans opeens zijn mond weer open. “We naderen Parijs, de beroemdste dodenstad van de wereld. Pèrre Lachaise, het Pantheon, Cimetière de Montparnasse... die krioelen van de celebrities. Ik had je graag naar Sartre

gestuurd, mijn persoonlijke favoriet. Maar voor je vliegangst gaan we naar Versailles, naar de Cimetière des Gonards." Korte tijd later kwamen we daar aan en ik liep het grote terrein op. Bij een graf met een enorm groot kruis zag ik mijn volgende gastheer. Rond gezicht, snorretje, zwarte baret. Hij zat op een van de kettingen die tussen de betonnen paaltjes hingen en schommelde zachtjes heen en weer. "VakantieDoeBoek?", vroeg hij. "Ik ben de uitvinder en vliegtuigpionier Louis Bleriot. Geboren in 1872 en gestorven in 1936. In 1900 vond ik de 'ornithopter' uit, een machine met motor en met vleugels die als bij een vogel op en neer flapt. Dat was niet zo'n succes. Samen met mijn college Gabriel Voisin ging ik door met bouwen, en op 25 juli 1909 was ik de eerste mens die met een vliegtuig over het Kanaal vloog. Die vlucht, van Calais naar Dover, duurde 37 minuten. Dat was met de Bleriot XI. De toestellen I tot en met X waren zowat allemaal total loss geraakt na, eh... ietwat ongelukkige landingen." Hij kuchte even. "Ik was zelf ook bijna total loss. Geloof me, de vliegtuigen van nu zijn echt een stuk veiliger." Hij gaf me het briefje met zijn antwoord. "Niet persoonlijk bedoeld hoor."

Vlieg toch op!

Het was alweer niet echt een antwoord om enthousiast over te worden. Gelukkig heb ik eigenlijk helemaal geen vliegangst, dus ik kon het wel hebben. Die avond dronken Hans en ik een fles goede Franse wijn leeg, en de volgende dag was alle chagrijn verdwenen. We hadden er weer zin in. Vraag 6 was aan de beurt.

6- Probeer u me geen oor aan te naaien?

Altijd weer die angst om bedot te worden, vooral in landen waar alles spotgoedkoop is. 'Je moet afdingen hoor, dat hoort zo', heeft iedereen tegen je gezegd. Dus word je boos op een arme straatverkoper die zijn zonnebloempitten echt niet voor minder dan de kostprijs aan je kwijt wil.

Hans kondigde aan dat dit de kortste tocht zou worden van de hele reis, en inderdaad: na een uurtje rijden staken we de Seine over en kwamen daarna al gauw aan in Auvers-sur-Oise. Op het lokale begraafplaatsje vond ik een man met een slordige bos rood haar die verwilderd om zich heen keek. Naast hem lagen twee kleine bescheiden zerken. "Ik geloof dat ik gek word", zei de man, "bent u van het VakantieDoeBoek?" Ik knikte en probeerde geruststellend te glimlachen. "En u bent...?" vroeg ik, om hem op gang te helpen. "Vincent", zei hij meteen, "Vincent van Gogh. Hier naast me ligt mijn broer Theodore. Ik ben geboren in Zundert in 1853 en heb me in 1890 geloof ik van het leven beroofd, hier in Auvers-sur-Oise." Hij keek misnoedig voor zich uit. Daarna barstte hij uit: "Het begon allemaal in het najaar van 1888, toen woonde ik in Arles. Ik had Gauguin overgehaald om bij me te komen logeren, want ik wilde een kunstenaarskolonie beginnen. Samen zouden we onze problemen de baas kunnen. Gauguin werd al net zo ondergewaardeerd als ik, en hij had ook geldproblemen en een slechte gezondheid. In het begin ging het heel goed, maar later raakten we allebei verliefd op de kroegbazin. We kregen natuurlijk ruzie, zogenaamd over kunst. Over de vraag of je uit het hoofd moet schilderen of niet. Gauguin had de pest in en dreigde dat hij weg zou gaan. En toen kregen we op 23 december 1888 zo'n ruzie, dat ik niet meer wist wat ik deed. Later beweerde Gauguin dat ik een stuk van mijn oor had afgesneden en dat ik dat vervolgens aan de kroegbazin had aangeboden. Dat laatste geloof ik niks van, maar mijn oor was ik inderdaad kwijt. Ik had best gewild dat ze het er weer aan konden naaien. Het is daarna alleen maar verder bergaf gegaan met me."

Met een smartelijk blik in zijn ogen duwde hij het briefje met zijn antwoord in mijn handen.

WEES BLIJ!

Mijn geruststellende glimlach was op mijn gezicht bevroren. Ik wenste Vincent succes met alles en wist niet hoe snel ik weer weg kon komen. Hans stelde voor om meteen door te rijden naar de volgende bestemming. "Het is nog heel vroeg", zei Hans, "en eh... de paarden zijn ongeduldig". De paarden graasden kalmpjes aan wat grassprietjes, maar ik sputterde niet tegen. Ik haalde vraag 7 tevoorschijn.

7- Wat als ik de boot mis?

Boot, trein, vliegtuig, koets... die razernij en wanhoop die je van je sokken blaast als je ontdekt dat je te laat bent en het vervoermiddel vlak voor je neus weggrijdt of vaart. Welke dode zou daarover iets te zeggen hebben?

Een dode die bleek te verblijven in Amiens, op de begraafplaats 'La Madeleine'. Ik liep de begraafplaats op. Aangekomen bij sectie N, zag ik precies op dat moment mijn gastheer uit zijn graf kruipen. Terwijl ik met open mond toekeek, tikte er iemand op mijn schouder. Dezelfde man die ik uit het graf zag klimmen, stond nu ineens voor mijn neus! Ik keek hem met open mond aan. Hij grijnsde: "Die daar is van steen. Ik ben de echte Jules Verne", en hij schudde mijn hand. Hij liet zijn blik even over de grafsteen dwalen. "Spectaculair he? Dat past wel bij mij." Hij wreef vergenoegd in zijn handen. "Ik leefde van 1828 tot 1905 en ik schreef fantastische reisverhalen, zoals '20.000 mijlen onder zee', 'Naar het middelpunt van de aarde' en 'De reis

om de wereld in 80 dagen'. Pure science fiction, maar veel details in mijn verhalen zijn later werkelijkheid geworden. Het antwoord op uw vraag vindt u in mijn boek 'De reis om de wereld in 80 dagen'. Hier heeft u een exemplaar. Gaat u maar lezen!" En Jules Verne wandelde alweer weg.

Met het boek onder mijn arm liep ik terug naar Hans. "Ik heb het antwoord nog niet", zei ik. "Ik moet eerst dit boek lezen. Hebben we daar tijd voor?" Dat hadden we. "Ik heb al een extra nacht geboekt in het hotel." zei Hans. "Ik zou zeggen: kruip in zo'n lekkere fauteuil in de lobby en lees dat boek". Dat deed ik, en die avond en de hele volgende dag las ik over de koelbloedige Phileas Fogg, die in het negentiende-eeuwse Londen in een whistclub beweert dat het mogelijk is om een reis om de wereld te maken in tachtig dagen. Hij verwed er twintigduizend pond om en vertrekt nog diezelfde avond met zijn knecht Jean Passepartout naar Dover. De reis is vol gevaren en tegenslagen. Onderweg redden ze in India de knappe Aouda van de brandstapel en in Amerika worden ze overvallen door Indianen. In New York missen ze de goede boot, maar Fogg blijft kalm en vindt een andere. Helaas blijkt onderweg dat die te weinig brandstof bij zich heeft. Fogg stookt het interieur op. Als ze tenslotte in Engeland aankomen, lijkt het erop dat ze het net gaan redden. Maar helaas: Phileas wordt in Liverpool onterecht gearresteerd en moet een dag in de cel doorbrengen. En zo komt hij ten slotte vijf minuten te laat aan op het station van Londen. Hij heeft verloren. Zelfs het verlies van twintigduizend pond brengt Phileas Fogg niet van zijn stuk. Hij maakt hij zich wel zorgen over de toekomst van Aouda, die met hem mee is gereisd. Hij vraagt haar wat ze wil. Aouda blijkt bijzonder onder de indruk te zijn geraakt van Phileas' koelbloedigheid en wil graag met hem trouwen. Phileas blijkt Aouda ook zeer te beminnen. Een huwelijk! De knecht Passepartout gaat het meteen regelen, maar komt korte tijd later hijgend weer terug.

"Mijn meester," stamelde Passepartout,
 "huwelijk ... onmogelijk"
 "Onmogelijk?"
 "Onmogelijk, voor morgen."
 "Waarom?"
 "Want morgen ... zondag!"
 "Maandag," antwoordde Fogg.
 "Neen ... vandaag zaterdag."
 "Zaterdag? Onmogelijk!"

Omdat ze oostwaarts zijn gereisd, blijken ze een dag te hebben gewonnen. Waren Aouda en Phileas niet op het idee gekomen om te trouwen, dan waren ze daar te laat achter gekomen. Phileas haast zich naar de whistclub, waar de heren al op hem wachten. Precies drie seconden voordat de tijd verstrijkt, stapt hij de club binnen en wint zo toch nog de weddenschap. Ik sloeg de laatste bladzij om. Op het schutblad zat een geeltje geplakt met daarop het antwoord op mijn vraag:

Denk aan je hart.

Ik keek om me heen. De was al laat op de avond en er waren nog maar weinig mensen in de lobby. Hans zat een stoel verderop zijn nagels schoon te maken. Ik klapte het boek dicht. Hij keek op. "Uit?" vroeg hij. "Uit", zei ik. "Als ik u een tip mag geven", zei Hans, "Verne heeft ook een boek geschreven met de titel 'Twee jaar vakantie'. Misschien een aardig boek voor als u straks weer thuis bent...".

De volgende morgen gingen we weer op weg. We naderden het einde van de reis: het stapeltje met vragen was flink geslonken. Ik pakte het op één na laatste briefje.

⁸ Greenseats of groen tanken?

De koets reed naar Calais en ging daar aan boord van een veerboot. We begaven ons naar het dek, Hans met een reddingsboei over zijn schouder. Een beetje overdreven, vond ik, maar halverwege de overtocht gooide hij de boei onverwachts over de reling. Hij keek naar beneden. "Hebbes". Hij begon aan het touw te trekken. Een paar minuten later had hij de boei weer binnengehaald, samen met een nogal bleke man in een kletsnat pak. "Bedankt Hans", zei de man. Daarna richtte hij zich tot mij. "Goedemiddag. Ik ben Rudolf Christian Karl Diesel, de uitvinder van de dieselmotor. Ik leefde van 1858 tot 1913. Mijn motor was zuiniger en efficiënter dan de bestaande motoren in mijn tijd. Ik wilde hem eigenlijk zo maken dat hij ook op plantaardige olie kon lopen. Ik voorspelde namelijk dat het gebruik van plantaardige olie als brandstof net zo belangrijk zou worden als petroleum en kolen. Een eerste prototype van de motor explodeerde, waarbij ik het er ternauwernood levend vanaf bracht. Maar de volgende motor deed het wel en geleidelijk aan wist ik hem steeds verder te verbeteren. Ik verkocht licenties aan firma's in verschillende landen en werd miljonair. Eind september 1913 ging ik aan boord van een veerboot naar Londen. Twee weken later vonden een paar vissers mijn lichaam in het Kanaal. Sommigen beweren dat ik zelfmoord heb gepleegd vanwege grote schulden, anderen zeggen dat oliemagnaten me hebben vermoord, omdat ze mijn plannen voor biobrandstoffen gevaarlijk vonden. Ik verklap niet hoe het precies gegaan is. Ik ben er in elk geval niet gelukkig van geworden, van die dieselmotor. Ik kan je dan ook maar één advies geven. Hier, pak aan." En hij gaf me zijn briefje.

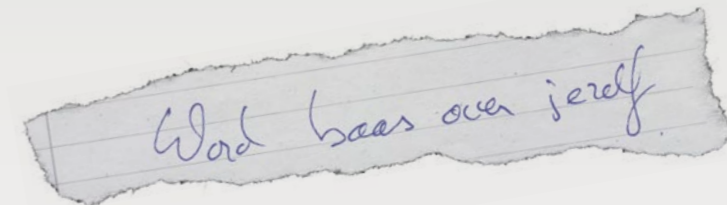
Ik wilde hem bedanken, maar hij was alweer over de reling geklommen. "Hou je haaks", zei Hans. Diesel antwoordde niet. Zonder een kik te geven sprong hij terug in zee.

⁹ Ik wil meer vakantie!

In Dover ging de koets weer van boord. Het was prachtig weer: de zon scheen en er waaide een lekker briesje. "En nu op naar Londen!", zei Hans vrolijk, "Daar ligt de laatste beroemdheid van deze reis. Niet in Westminster Abbey jammer genoeg – ik had je graag de graftombes van Darwin en Newton laten zien. Maar het antwoord op je laatste vraag is te vinden in Noord-Londen, op de Highgate cemetery."

Een paar uur later hield de koets halt op Swain's Lane, vlakbij Highgate park. Ik sprong uit de koets en liep de begraafplaats op. Vanachter een zerk waarop een gigantisch hoofd van steen stond, sprong een man vandaan. "Boe!", riep hij en barstte in een bulderend lachen uit. De man had net zo'n hoofd als dat van de zerk: borstelige wenkbrauwen, een weelderige baard en een enorme bos haar. Hij stak zijn hand uit. "Er waart een spook door deze begraafplaats, en zijn naam is Marx. Karl Marx". Hij kneep mijn hand bijna fijn. "U wilt meer vakantie, heeft u geschreven. Voorwaar, ik zeg u: tijd is de ruimte voor de ontwikkeling van de mens. Een mens, die niet over vrije tijd beschikt, wiens gehele leven — afgezien van zuiver fysieke onderbrekingen voor slaap, maaltijden enzovoort — opgeslokt wordt door zijn arbeid voor de kapitalist, is minder dan een lastdier. Hij is niet meer dan een machine voor het produceren van andermans rijkdom, lichamelijk gebroken en geestelijk verruwd. De hele geschiedenis van de moderne industrie toont aan dat het kapitaal, wanneer het niet binnen de

perken wordt gehouden, er genadeloos op uit is de gehele arbeidersklasse in een toestand van diepste verwording te storten. De meest praktische oplossing voor uw probleem is daarom..." Marx viste een pen uit zijn jaszak en krabbelde wat op een snipper papier. "...dit". Ik nam het papiertje aan en vouwde het open.

Ik keek op, en zag hem vrolijk wuivend achter zijn zerk verdwijnen. Even later galmde uit de diepte het pompeuze Russische volkslied, op een tekst die er niet bij paste: "Ahaharbeiders aller landen, verehehehenihigt uuuu!".

De tiende vraag

Op dag 10 reed Hans de koets weer terug naar Nederland. Ik werd een beetje melancholiek van de gedachte dat het alweer voorbij was. Ik was gesteld geraakt op het gezelschap van Hans en op de dagelijkse ontmoetingen met grote geesten van het verleden. Ik zou ze missen. Ik zag er tegenop om de dagelijkse realiteit weer tegemoet te treden, met al zijn kleine irritaties en uitgesleten patronen. Nooit werd er in dat dagelijkse leven eens een grootse daad verricht. Filosofen zaten tegenwoordig achter de computer in plaats van op een paard. Gevaar was uitgestorven, alle mysteries opgelost.

Tegen de tijd dat de koets over het grind van Zorgvlied knerppte, wrong de mismoedigheid alle lucht uit mijn longen. We reden langs een versgegraven graf, dat nog open lag. Hans volgde mijn blik. "Ik weet wat je wil vragen," zei hij, "maar het antwoord is nee. Eerst zelf beroemd worden".